

INTERVJU: Prof.dr Marica Šuput, bivši predsednik UO Narodnog muzeja

DRŽAVA TUŽI SAMU SEBE

Najnoviji stav Ministarstva kulture da je ugovor sklopljen između Narodnog muzeja i firme „Kunsttrans“ štetan u finansijskom smislu je paušalna ocena kojom pažnja javnosti treba da se usmeri na veštački iskonstruisanu aferu, umesto da se raspravlja o opstuciji Projekta rekonstrukcije Narodnog muzeja do koje je došlo postupanjem Ministarstva

Ostavka Upravnog odbora Narodnog muzeja u Beogradu vrhunac je velike krize na relaciji institucije kulture čiji je osnivač država i resornog Ministarstva kulture, koje tog osnivača zastupa. Mnogo teških i ružnih reči, prozivki, pa i pretnji tužbama...Šta je istina u žestokim optužbama koje je na račun sada već bivšeg UO Narodnog muzeja izrekao ministar Nebojša Bradić, prozivajući ih da su sklopili po državu štetne ugovore o skladištenju skupocenih zbirki, kao i da su potrošili namenska sredstva za rekonstrukciju muzeja u druge svrhe, pitali smo sada već bivšeg predsednika tog odbora, profesora Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, dr Maricu Šuput.

Blic: Kako je moguće da Ministarstvo tek sada reaguje na navodno štetan ugovor između Narodnog muzeja i „Kunsttransa“ d.o.o kad je isti u maju 2006. parafirao lično tadašnji ministar kulture Dragan Kojadinović? Znači li to formalno da se država sprema da tuži samu sebe?

Šuput: Mnoge od tvrdnji koje je na temu ovog ugovora u javnosti iznelo Ministarstvo kulture nisu tačne. Kao prvo, postupak javne nabavke je sproveden u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, o čemu govori činjenica da ni jedna od predhodne dve Vlade nije pred sudom oborila važnost tog ugovora. Pre potpisivanja ugovora, tadašnji ministar kulture je parafirao svaku stranicu Ugovora, a dobijene su i odgovarajuće saglasnosti Vlade i drugih državnih organa. Najnoviji stav Ministarstva kulture da je ugovor sklopljen između Narodnog muzeja i firme „Kunsttrans“ štetan u finansijskom smislu je paušalna ocena kojom pažnja javnosti treba da se usmeri na veštački iskonstruisanu aferu, umesto da se raspravlja o

opstrukciji Projekta rekonstrukcije Narodnog muzeja do koje je došlo postupanjem Ministarstva.

Blic: Kada je pre tri godine sklopljen ugovor između Narodnog muzeja u Beogradu i "Kunsttrans"- a, depo za čuvanje umetnina u posedu ove firme nije postojao, već je tek trebalo da bude sagrađen. Dakle, zašto je onda izabran „Kunsttrans“, a ne neki drugi ponudjač?

Šuput: Pre sklapanja ugovora, firma „Kunsttrans“ je posedovala objekat, ali je, takođe, po ugovoru imala i obavezu da objekat u određenom roku opremi po striktnim zahtevima Narodnog muzeja kojima su morali biti ispunjeni svi muzeološki uslovi i to prema najvišim svetskim standardima. Niko drugi nije bio zainteresovan za takav posao (npr. mađarski „Hungart“ je nudio smeštaj u kontejnere). Narodni muzej se mnogo puta obraćao Vladi i ministarstvima sa zahtevom da se pronade rešenje za privremeno preseljenje Muzeja u periodu dok rekonstrukcija traje, ali Vlada i druga ministarstva nisu bila spremna da dodele bilo kakav objekat koji bi se mogao privesti toj nameni, o čemu postoji kompletna dokumentacija.

Blic: Po kom osnovu je u medjuvremenu je „Kunsttrans“ tužio Narodni muzej?

Šuput: Narodni muzej je tužen zato što je Ministarstvo kulture odbijalo da plaća ugovorenu cenu zakupa specijalizovanog depoa u kome se temperatura, vlaga, osvetljenost i još mnogo drugog neprestano prilagođavaju potrebama različitih umetničkih predmeta. Ministarstvo je u proteklom periodu iznosilo ocene da je cena zakupa specijalizovanog depoa visoka u poređenju sa cenom zakupa običnih hala i hangara u kojima može da se čuva raznovrsna roba, ali ne i muzejski predmeti – kulturna dobra koja pripadaju nacionalnoj i svetskoj kulturnoj baštini. Poređenja radi, vredi navesti da je Ministarstvo kulture finansiralo održavanje petodnevog filmskog festivala u Novom Sadu čija je cena bila jednaka ceni godišnjeg zakupa specijalizovanog depoa o kome ovde pričamo, a da i ne govorimo o višegodišnjem finansiranju iz budžeta Guče, Exita i drugih visoko profitabilnih manifestacija.

Blic: Da li je tačno da i pored činjenice aktuelnog sudskog spora sa „Kunsttransom“ Narodni muzej ima i druge ugovore sa ovom inače svetski renomiranom firmom koja se bavi transportom i skladištenjem umetnina, koji se najnormalnije odvijaju?

Šuput: Naravno da ima takve ugovore, pošto Narodni Muzej više godina izuzetno uspešno saraduje sa tom firmom. Kunsttrans je upravo transportovao veliku izložbu Srpske umetnosti XIX i XX veka koju će u Bukureštu zajednički otvoriti predsednici Srbije i Rumunije. Do nedavno je Kunsttrans i sa Ministarstvom kulture imao ugovor o trajnoj saradnji.

Blic: Iz svega rečenog se stiče utisak da neko tendenciozno opstruira radove na obnovi muzeja ?

Šuput: Opstrukciju rekonstrukcije Muzeja sprovodi Ministarstvo kulture! To je očigledna i nesporna činjenica. Uostalom, čelnici Ministarstva kulture to i ne kriju. Dovoljno je citirati državnu sekretarku Nadicu Momirov: „Projekat rekonstrukcije Narodnog muzeja je preskup za ovu državu. Stav Ministarstva je da rekonstrukcija Narodnog muzeja ne treba da se finansira iz budžeta Republike Srbije, nego iz donacija“. Državna sekretarka velikodušno prepušta finansiranje nacionalnog Muzeja stranim fondacijama i dijaspori. Ministarstvo kulture republike Srbije za to nije ni najmanje zainteresovano. Što ne rekoše ranije?

Blic: Često se, međutim, može pročitati u medijima i na internet blogovima da pojedincima iz samog muzeja ne trebaju „piano bar, moderne kancelarije, stakleni liftovi, kupola“ i druge inovacije koje predviđa plan rekonstrukcije?

Šuput: Ne verujem da je bilo ko od zaposlenih u Muzeju našao interes u podrivanju rekonstrukcije sopstvene kuće. Što se tiče komentara na internet blogovima i u nekim štampanim medijima, komentar bi mogao biti: svetu je teško ugoditi.

Projekat rekonstrukcije Muzeja arhitekta Rakočevića je izuzetno uspešan i, sasvim opravdano, višestruko nagrađivan. On sadrži najmodernija muzeološka rešenja koja zadovoljavaju najviše svetske standarde prezentacije i čuvanja muzejskih eksponata. Da li su potrebni stakleni liftovi, pijano bar i moderne kancelarije?

Možemo biti sigurni da bi ti isti štampani mediji i blogeri jednog dana (s pravom) zakerali i pitali: „Kakav je to Muzej bez kafeterije, liftova i modernih kancelarija?“

Blic: U javnosti postoji mišljenje da u kulturu treba uvesti menadžerski sistem, komercijalne programe i projekte koji će naterati zaposlene u ovim sistemima da sami privredjuju.

Šuput: Poslednjih godina menadžerski sistem je uveden, u obimu koji je moguć u kulturi, i na osnovu njega su ostvarene pojedine uštede, ali je nemoguće očekivati da muzejska delatnost kao vid ostvarivanja javnog interesa u oblasti kulture, postane profitna privredna delatnost. Čak i mnogo bogatiji i poznatiji muzeji širom sveta koji privlače mnogobrojne posetioce, nikada ne bi opstali da ne dobijaju novac prvenstveno od države, a potom i od privatnih kompanija i drugih sponzora. Narodni muzej već ima donatora – uglednu kiparsku Fondaciju Levendis. Međutim, dalje odlaganje rekonstrukcije pretila da Muzej izgubi tu donaciju, jer će donator morati da je preusmeri na neki drugi projekat u nekoj drugoj zemlji.

Blic: Šta će se dogoditi sa zbirkama Narodnog muzeja koje stoje spakovane još od jeseni 2007. godine? Treba li možda u trenutnoj situaciji Narodnom muzeju prinudna uprava?

Šuput: Stepem ugroženosti predmeta iz dana u dan se povećava zbog mogućnosti požara (elektro instalacije u Narodnom muzeju su iz 1903. godine), a svako dalje odlaganje rađa nove rizike. Ne verujem da bi bilo kakva prinudna uprava mogla da bude rešenje. Ako Ministarstvo ne promeni način postupanja u slučaju realizacije Projekta rekonstrukcije, adaptacije i dogradnje Narodnog muzeja i ako politika i dalje nastavi da potiskuje struku, ostaje samo jedno pitanje: treba li Srbiji nacionalni muzej?

Tamara Ognjević

Anterfile 1

Novi ministar, novi početak

„Trenutna situacija u našoj kulturi je primer nepostojanja konstante u vođenju kulturne politike u Srbiji, kao i prakse da svaki novi ministar koji dođe iz različite političke stranke, želi u potpunosti da ospori sve aktivnosti prethodnih ministara i zabeleži političke poene. U takvim uslovima, kultura, kulturna baština i javni interes postaju žrtve političkih sukoba“ – objašnjava profesorka Marica Šuput uzroke velike krize koja ovih dana potresa institucije kulture u Srbiji.

Anterfile 2

Više od građevinskih radova

„Upravi muzeja se prebacuje kako je navodno prekoračila ukupne troškove rekonstrukcije, koji su pre nekoliko godina procenjeni na približno 2.322.160.756,00 dinara. Sva potrošena sredstva opravdana su računima, kao i drugom potpunom dokumentacijom. Međutim, javnosti, a izgleda ni ministru, nije poznato da se rekonstrukcija ne svodi samo na građevinske radove koji su okom vidljivi sa ulice, već da se obavljaju i mnogi drugi poslovi koji prouzrokuju troškove. Tako je od 2003. kada je rekonstrukcija počela, pa do sada izvršena izrada muzeoloških rešenja, izrada idejnog i glavnog projekta, pregled, dokumentovanje i priprema za izmeštanje predmeta, pakovanje 400.000 predmeta i njihovo bar-kodiranje, kao i plaćanje raznovrsnih taksi za građevinsko zemljište, elektrane i sl.“ – objašnjava profesorka Šuput kako su trošena namenska sredstva, dodajući da nikada nisu upotrebljena na plate zaposlenih u muzeju kako to imputira ministar Bradić.